

MIRCEA N. POPA

La 24 octombrie 1987 a încetat din viață lector universitar dr. Mircea N. Popa, cadru didactic la Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității din București, reprezentant de marcă a școlii românești de istorie universală, autor a valoroase contribuții științifice și mentor al unei orientări bine conturate în studierea fenomenelor istorice.

S-a născut la 18 noiembrie 1940 la Mangalia, în Județul Constanța. A urmat studiile primare în localitatea natală în perioada 1947—1954, iar studiile liceale le-a efectuat în orașul Medgidia între 1954 și 1957. Între anii 1957—1962 a urmat cursurile Facultății de Istorie a Universității București și s-a remarcat prin rezultatele excepționale obținute în cei cinci ani universitari, fiind numit asistent-stagiar în iulie 1962. La 1 octombrie 1965 este avansat asistent titular, iar din 15 februarie 1972 este lector universitar. Neobosita activitate de cercetare științifică, primele studii pe care le publică, probează o riguroasă metodă și o constantă preocupare pentru descifrarea fenomenelor istorice pornind de la rațiunile cele mai intime ale derulării lor. Sînt tot atîtea argumente care au facilitat profesorului Mircea N. Popa, în 1969—1970, specializarea în R. F. Germania, perioadă în care studiază asiduu arhivele vest-germane, extrăgînd informații inedite care se vor regăsi în numeroase studii, fie de istorie națională, fie de istorie generală. La 24 septembrie 1971 și-a susținut teza de doctorat cu titlul *Circulația monetară și evoluția prețurilor în Țara Românească 1774—1831*. Indiscutabil, era o temă de pionierat în istoriografia românească, după cum mărturisea autorul și, implicit, meritul de excepție al lucrării, care va apare în 1978 în versiune franceză, este evident. Pornind de la studiile clasice ale istoriografiei mondiale despre procesele de istorie economică, profesorul Mircea N. Popa realizează, grație unui efort uriaș de sintetizare și ordonare a informațiilor documentare edite și inedite, o imagine fidelă a vieții economice a Țării Românești în perioada de descompunere a feudalismului. Corelînd devalorizarea monetară cu evoluția prețurilor nominale și reale, autorul surprinde tendințele economice din Țara Românească, concluziile lucrării reprezentînd contribuții decisive la interpretarea acestei epoci de tranziție. De fapt, istoria economică a fost un domeniu predilect de cercetare pentru Mircea N. Popa. Prelegerile sale în cadrul cursului general de istorie modernă universală constituiau tot atîtea pledoarii pentru istoria economică, aspect grevat de atîtea prejudecăți și, uneori, neglijat în studierea istoriei. Scepticismul cu care putea fi înțîmpinată o asemenea abordare a istoriei dispărea instantaneu în fața clarității și coerenței cu care profesorul Mircea N. Popa expunea fenomenele economice. O serie de lucrări evidențiază această direcție, care conferă lui Mircea N. Popa un loc distinct în istoriografia românească: *Relațiile comerciale ale Țării Românești cu Peninsula Balcanică (1829—1858)*, București, 1970, (în colaborare); *Revoluția prețurilor în Europa*, în *Studii de articole de istorie*, XII (1968), p. 151—167; *Revoluția industrială în epoca modernă*, în *S.A.I. XXVI* (1974), p. 32—46; *Caracteristicile evoluției economico-sociale a lumii în secolele XVII—XVIII* (care constituie fascicola

I din *Prelegeri de istorie modernă universală*, București, 1979, 48 p.); *Dezvoltarea economico-socială a lumii la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în secolul al XIX-lea. 1789—1870*, în *Prelegeri de istorie modernă universală*, fascicula II, București, 1981, p. 3—101; *Blocada continentală napoleoneană*, în *Revista de istorie*, t. 35 (1982), nr. 11, p. 1204—1223; *Caracteristicile dezvoltării social-economice a lumii în secolele XVII—XVIII*, în *S.A.I.* XLV—XLVI (1982), p. 261—270; *Considerații privind raporturile Europei cu lumea extra-europeană la sfârșitul epocii moderne*, în *R.I.*, t. 40 (1987), nr. 12, p. 1223—1228.

Un constant domeniu de cercetare și valorificare științifică a fost istoria primului război mondial, preocupare prefăcută de numeroase studii de relații internaționale și de istorie a expansiunii coloniale și care cunoaște apogeul în 1979, când apare monografia *Primul război mondial 1914—1918*, București, 1979, 557 p., lucrare fundamentală pentru prima conflagrație mondială a secolului nostru în ansamblul istoriografiei românești. Lucrarea nu se limitează la expunerea tehnică a operațiunilor militare, ci, într-un sistem bine conceput, parcurge toate aspectele sociale, economice, politice, ideologice care au definit acest complex fenomen. Preocupările legate de epoca imperialismului și de primul război mondial au continuat și după editarea lucrării menționate: *L'entrée de la Roumanie dans la première guerre mondiale (1916)*, în *A.U.B. istorie* an XXVIII (1979), p. 111—125; *La paix de Bucarest (1918)*, în *A.U.B. istorie* an XXIX (1980), p. 25—36; *Expansiunea colonială în Africa la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea și lupta anticolonialistă și antiimperialistă a popoarelor africane până la primul război mondial*, în *Prelegeri de istorie modernă universală*, fascicula II, București, 1981, p. 103—126; *Les conditions internes et internationales de l'entrée de la Roumanie dans la première guerre mondiale*, în *Revue roumaine d'histoire*, t. 21 (1982), p. 435—442; *Aspects de la guerre économique et maritime pendant les années 1914—1918*, în *A.U.B. istorie*, an XXXV (1986), p. 37—44; *Crizele politice internaționale de la începutul secolului al XX-lea, preludiv al primului război mondial*, în *S.A.I.*, LIII—LIV (1986), p. 73—82.

Alături de istoria economică și problemele epocii primului război mondial, fenomenele vieții sociale se adăugau ca o completare necesară la elucidarea aspectelor esențiale care compun epoca modernă și ele au figurat permanent în activitatea științifică a profesorului Mircea N. Popa. După studiile de istorie a mișcării socialiste și muncitorești, redevabile ca informație și interpretare: *Ce a fost Internaționala a II-a*, în *S.A.I.*, XXIX (1975), p. 145—152; *Contribuții privind strategia mișcării socialiste internaționale la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în *R.I.*, t. 28, (1975), nr. 9, p. 1371—1386; *Clasa muncitoare la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în volumul *Mișcarea muncitorească și socialistă internațională la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*. Culegere de texte și documente, București, 1977, p. 1—17; *Contribuții privind tactica mișcării socialiste internaționale la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în *A.U.B. istorie*, an XXVII (1977), p. 35—56; *Atitudinea Internațională I și a II-a față de problema național-colonială*, în *R.I.*, t. 34 (1981), nr. 10, p. 1899—1918, urmează sinteza, salutară atât din perspectivă didactică, cât și pentru prestigiul istoriografiei românești: *O istorie a gândirii și mișcării socialiste internaționale în epoca modernă*, București, 1986, 451 p. (coordonator și autor al majorității capitolelor).

Trecerea fulgerătoare în neființă a profesorului, în plină activitate creatoare constituie o grea pierdere pentru școala românească de istorie universală care este datorare să continue și să valorifice direcțiile de cercetare ilustrate cu remarcabilă probitate științifică de dr. Mircea N. Popa. Amintirea sa va rămâne etern în memoria colegilor și generațiilor de studenți față de care a manifestat o solici-tudine ce reflecta înalta valoare morală a istoricului dispărut.

OVIDIU BOZGAN